

Årsrapport 2024

Innhold

HelseOmsorg21-rådet	3
Rådsmøter i 2024	3
Aktiviteter i 2024	4
Utnyttelse av helsedata	4
HelseOmsorg21-strategien ti år	5
Oppfølging av veikart og eksportsatsingen på helseindustri	6
Bærekraftige helse- og omsorgstjenester	6
HelseOmsorg21-monitor	7
Vedlegg	8
Vedlegg 1. Medlemmer av HelseOmsorg21-rådet 2024	9
Vedlegg 2. HelseOmsorg21-rådets sekretariat 2023	10
Vedlegg 3. Oversikt over HelseOmsorg21-rådets aktiviteter 2024	11

HelseOmsorg21-rådet

HelseOmsorg21-rådet (rådet) skal skape en målrettet og helhetlig nasjonal innsats for forskning og innovasjon innenfor helse og omsorg. Innsatsen er rettet mot hele verdikjeden fra forskning til innovasjon og kommersialisering.

Rådet skal bidra til å sikre dialog og møteplasser mellom den offentlige sentrale helseforvaltningen, offentlige helse- og omsorgstjenester, universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren, privat sektor og brukerorganisasjonene.

Gjennom å legge til rette for samarbeid om helse- og omsorgsforskning, innovasjon og næringsutvikling, skal rådet bidra til god folkehelse, effektive helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet og verdiskaping. Rådet skal videre delta i samfunnsdebatten og bidra i formidlingsarbeid.

Rådet består av 16 medlemmer med representanter fra universitets- og høyskolesektoren, spesialisthelsetjenesten, kommunesektoren og fastlegene, instituttsektor, næringslivet og frivillig sektor/brukerorganisasjoner. Det ble i april 2024 oppnevnt et nytt råd som består av både nye og gamle medlemmer (bilde). Rådets medlemmer er listet i vedlegg 1.

HO21-rådet. Bjørn Egil Vikse og Per Olav Østbyhaug var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Mandatet ble oppdatert i forbindelse med nytt råd. Mandatet beskriver følgende oppgaver for rådet:

- Rådet skal bidra til en koordinert og helhetlig oppfølging av HelseOmsorg21-strategien
- Rådet skal gjennom sine medlemmer være en koblingsaktør som skal bidra til god folkehelse, effektive og bærekraftige helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet og næringsutvikling.
- Rådet skal kommunisere sitt arbeid og gi råd til de sektorene medlemmene selv representerer.
- Rådet skal se hen til mål og tiltak i forsknings-, innovasjons-, og helse- og næringspolitiske dokumenter og FNs helserelaterte bærekraftsmål.
- Rådet skal gi råd om videreutvikling av HelseOmsorg21 Monitor
- For øvrig definerer rådet hvilke oppgaver som er hensiktsmessige for å bidra til måloppnåelse

Ansvaret for HelseOmsorg21-rådets sekretariat er lagt til Norges forskningsråd, se vedlegg 2.

Rådsmøter i 2024

Rådet har avholdt fire møter i 2024. Sakspapirer, presentasjoner og referater er tilgjengelige på [HO21s nettside](#).

Aktiviteter i 2024

Rådets aktiviteter går i stor grad inn i én av følgende kategorier:

- Høringsinnspill, brev og uttalelser
- Dialog med eksterne aktører
- Seminarer og arrangementer
- Kronikker og Medieoppslag

Rådets aktiviteter i 2024 er listet opp i vedlegg 3. Under er noen områder som rådet har jobbet mye med i 2024, trukket frem.

Utnyttelse av helsedata

Bedre tilgang til og økt bruk av helsedata har vært en av hovedsakene til rådet i 2024. HelseOmsorg21-rådet er en av få instanser som kan representere hele bredden i økosystemet og dermed innta en proaktiv rolle fra et felles ståsted, og ta initiativ til konkrete tiltak som fremmer arbeidet med helsedata.

For å få bedre innsikt om utfordringer rundt tilgang til helsedata, gjennomførte rådet i 2024 samtaler med ulike aktører for å identifisere flaskehalsen. Følgende områder ble fremhevet som utfordringer: lovtekst og tolkning, myndighetsfordeling, søknadsbehandling og datautlevering, datahåndteringsløsninger, kostnader, tilgang til andre datakilder enn registre, og kompetanse. Utfordringene vil bli fulgt opp i 2025, og Kunnskapsdepartementet har anmodet rådet om å skaffe mer kunnskap om hva flaskehalsene består av. Rådet har også hatt møter med politisk ledelse i Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet for å fremme støtte til utviklingen av de

Arendalsuka 2025, Dine og mine helsedata er nøkkelen til en bedre fremtid, hvorfor satser vi ikke mer på å bruke dem? Arrangement i samarbeid med LMI og Kreftforeningen. Even Røed (Ap), Tone Trøen (H), Leif Rune Skymoen (LMI), Per Morten Sandset (HO21-rådet)

eksisterende analysetjenestene (TSD, SAFE og HUNT Cloud) som finnes i UH-sektoren som alternativ til den nå avsluttede utviklingen av en Helseanalyseplattform. På bakgrunn av møtene utarbeidet rådet et konkret forslag til hvordan et oppdrag til eierne av analyseplattformene kunne se ut. Resultatet av arbeidet kom i statsbudsjettet for 2025 der det ble forslått 10 mill. kroner (fem fra HOD + fem fra KD) for å styrke utviklingen av de eksisterende analyseinfrastrukturer for å gjøre helsedata bedre tilgjengelig. Rådet mener dette er en god start på et meget viktig prosjekt som vil gavne alle brukere av helsedata.

Rådet har i tillegg satt verdien av helsedata på agendaen under Arendalsuka.

Høydepunkt 2024 - helsedata
10 mill. kroner (fem fra HOD + fem fra KD) vedtatt i statsbudsjettet for 2025 for å styrke utviklingen av eksisterende analyseinfrastrukturer ved UiO, UiB og NTNU for å gjøre helsedata bedre tilgjengelig.

HelseOmsorg21-strategien ti år

Høydepunkt 2024

Jubileumsseminar i anledning
HelseOmsorg21-strategien ti år

Tiårsjubileet for HelseOmsorg21-strategien, ble markert med seminaret *Ti år med HelseOmsorg21-strategien – suksesshistorier og fremtidsblikk*. Tilhørerne fikk blant annet

HO21 ti år. Guri Rørtveit (HO21-rådet), Usman Ahmad Mushtaq (Ap), Per Morten Sandset (HO21-rådet)

en hilsen fra statsminister Støre som fortalte hva som lå bak da han tok initiativ til strategien da han var helseminister. Strategien ble blant annet utviklet for å bygge bro mellom ulike miljøer for kunnskap, innovasjon og næringsutvikling innenfor helse og omsorg. Andre innledere på seminaret fremhevet ytterligere betydningen av samarbeid og understreket hvordan academia, næringsliv og offentlig sektor nå jobber tettere sammen enn tidligere. Det ble også oppfordret til å søke mer samarbeid med Norden og Europa fremover. Annet som ble diskutert på seminaret var sentrale utfordringer som geopolitisk uro, en aldrende befolkning og færre i yrkesaktiv alder, personellmangel og press på kommunene. Helsedata og helseindustri ble nevnt som høyt prioriterte områder.

noen av disse kronikken; *Ti år med HelseOmsorg21: Hva har vi oppnådd, og hva blir viktig fremover?* *Dagens medisin, oktober 2024.*

I anledning av ti-års jubileet har rådet gjennomgått status for anbefalingene i strategien. Gjennomgangen viser at strategien har ført til betydelige fremskritt på mange områder. Rådet trakk frem

Overordnet gjennomgang av status for anbefalingene i HelseOmsorg21-strategien

Brukermedvirkning har blitt en integrert del av forskningen, noe som har økt brukernes innflytelse i prioritering og planlegging av forskning. For å sikre et forskningssystem innrettet mot kunnskapsbehov, brukernes behov og tjenestens behov, er det viktig å fortsatt satse på brukermedvirkning i bred forstand. Det er også nødvendig å inkludere minoritetsperspektivet i brukermedvirkning, særlig i studier som angår tilgjengelighet til helse- og omsorgstjenester.

Helsenæringen har vokst og blitt en viktig del av løsningen for å nå helsepolitiske mål, med flere ordninger som fremmer innovasjon og samarbeid mellom offentlig og privat sektor. Men fortsatt er en svært liten del av de offentlige anskaffelsene innovative offentlige anskaffelser. Det er også bekymringer knyttet til økonomien til helseklyngene, som spiller en viktig rolle i å hjelpe bedriftene i helsenæringen.

Oppbyggingen av Kommunenes samarbeidsarena for forskning og midler til struktur over statsbudsjettet for 2024 er et stort fremskritt. Men selv om flere kommuner har etablert kapasiteter og samarbeidsstrukturer, er det fortsatt utfordringer knyttet til effektiv tjenesteinnovasjon og bruk av kunnskapen i praksis. Det er også viktig å prioritere kunnskapsbasert forebygging og forskning på effekt av tiltakene i det kommunale folkehelsearbeidet.

Tilgangen til helsedata er forbedret gjennom etableringen av et felles nasjonalt system og én portal for søknader og tilgang til helsedata gjennom helsedata.no. Som kommentert under Utnyttelse av helsedata, er det flere flaskehalsar som hindrer effektiv og god bruk av helsedata. Det er også nødvendig å finne alternative løsninger for dataplattformer og analyse etter utviklingen av Helseanalyseplattformen. Her arbeides det med alternative løsninger med bruk av allerede eksisterende analyserom i universitetssektoren. Ti millioner er vedtatt statsbudsjettet for 2025 for å videreutvikle disse analyserommene.

Det er også etablert god infrastruktur for kliniske studier, og det er skapt insentiver for deltakelse og inkludering i kliniske studier. Imidlertid har vi ikke lyktes i å nå målene om økt antall kliniske studier. Norges posisjon når det gjelder å tiltrekke seg kliniske studier må fortsatt styrkes.

Fler- og tverrfaglig forskning er styrket gjennom økt samarbeid mellom sektorene og tiltak for økt mobilitet og deltagelse i EUs program. Deltagelsen og suksessraten i EUs rammeprogram viser en økende trend.

Flere lokale/regionale samarbeidsarenaer mellom spesialist- og primærhelsetjenesten og utdanningssektoren er etablert for å sikre riktig dimensjonering og god kvalitet i helsefaglige utdanninger.

Norge har gode forskningsmiljøer innenfor global helse og er anerkjent som en betydelig aktør på den globale arena, blant annet gjennom CEPI. Norge deltar i EU-partnerskap hvor afrikanske og europeiske land samarbeider om å støtte klinisk forskning for å forebygge, diagnostisere og behandle smittsomme sykdommer i Afrika sør for Sahara.

Strategiens satsingsområder er fortsatt viktige, men for å gi strategien en større aktualitet, har rådet jobbet med noen fokusområder som kan bidra til at det settes en tydeligere retning fremover. Fokusområdene som er valgt er kalt *En bærekraftig og inkluderende helsetjeneste*, *En konkurransedyktig helseindustri*, *Grensesprengende forskning og kunnskap som tas i bruk* og *Helsedata for ny kunnskap og kontinuerlig læring*. Rådets handlingsplan for 2025 og fremover, vil bygge på disse målformuleringene.

Oppfølging av veikart og eksportsatsingen på helseindustri

En velfungerende helseindustri er viktig for å opprettholde og utvikle våre helsetjenester med effektive gode løsninger av høy kvalitet. Oppfølgingen av Veikartet helsenæring som ble lansert i 2023 og eksportfremmesatsingen på helseindustri som ble lansert i 2024, begge av Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) i fellesskap, har derfor vært viktig for rådet å følge opp i 2024. Dette er områder som rådet har engasjert seg i over lang tid. Når det gjelder eksportfremmesatsingen, hadde rådet eksempelvis i forkant av satsingen utført et arbeid med innhenting av datagrunnlaget til eksportrådets anbefaling om eksportsatsing for helseindustri.

Rådet har flere ganger i 2024 understreket at en effektiv og helhetlig tilnærming til satsingene må sikres hvis satsingene skal lykkes. Blant annet rettet rådet en konkret henvendelse til HOD om at HOD burde gi et eget oppdrag til Innovasjon Norge for å styrke satsingen på utviklingen av norsk helsenæring, uten at det kommer isteden for dagens brede virkemidler som er viktige for helsebedriftene. Virkemidlene må tilpasses helseindustriens behov. Rådets involvering var medvirkende til at et oppdrag fra HOD til IN om et akseleratorprogram for helseinnovasjon, kom inn i statsbudsjettet for 2025.

Det er en rekke aktører som arbeider for å realisere helseindustriens potensial og rådet har i 2024 fortsatt samarbeidet med disse, herunder om et arrangement på Arendalsuka. Rådet opplever at det er stor interesse for helseindustriens vilkår og at det også er enighet om dette på tvers av partigrensene. Rådet mener allikevel at det er et stort uforløst potensial for utvikling av norsk helsenæring som det må gripes tak i.

Høydepunkt 2024 - helsenæring

Direkte budsjettlinje fra HOD til Innovasjon Norge for å bidra til oppfølgingen av veikartet for helsenæringen og eksportsatsingen. Fire mill. kroner er vedtatt til et akseleratorprogram for helseinnovasjon.

Bærekraftige helse- og omsorgstjenester

Rådet har hovedsakelig arbeidet med dette området gjennom innspill til høringer og meldinger herunder innspill til Prioriteringsmeldingen, Systemmeldingen og høringsuttalelse til Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Rådet har også fulgt opp temaet gjennom flere år på Arendalsuka. I årets arrangement *Balansekunst – en helsetjeneste mellom bakker og berg* inviterte rådet til en samtale om sammenhenger rundt prioriteringer og bærekraft.

Arendalsuka 2024. Per Morten Sandset (HO21-rådet), Eva Stensland (SKDE), Lilly Ann Elvestad (FFO), Marte Kvittum Tangen (HO21-rådet), Stefán Hjörleifsson (UiB), Truls Vasvik (Ap), Tone Trøen (H), Jan Frich (Diakonhjemmet sykehus)

HelseOmsorg21-monitor

Forskningsrådet i samarbeid med HelseOmsorg21-rådet har fortsatt å drifte og videreutvikle monitoren i henhold til formålet.

Monitoren har blitt oppdatert i henhold til eksisterende datagrunnlag. Datagrunnlaget har også blitt utvidet med publisering av HRCS-data fra Allmennmedisinsk forskningsfond. I 2024 kom vi langt på vei med å publisere statistikk rundt brukermedvirkning i forskning med data fra Kreftforeningen og Stiftelsen Dam. Grunnet tekniske problemer har enkelte fremstillinger tatt tid å ferdigstille, og kom derfor ikke ut i 2024. Målet er å få publisert dette i løpet av februar 2025. Videre har vi arbeidet med å innhente og behandle data om forskningsaktivitet fra nasjonale kompetansetjenester og -sentre, som er datagrunnlag som mangler i monitoren. Som en del av dette arbeidet har vi inngått samarbeid med flere sentrale aktører innen området for å etablere effektiv dataoverføring og fornuftig datafremstilling. I 2023 ble monitoren flyttet over på en ny plattform og i 2024 har mye arbeid vært lagt i å nøste opp i tekniske feil som har oppstått i den nye plattformen.

Monitoren har fått et nytt oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet om å utrede hvordan kjønnsvariabler i helseforskning kan inkluderes i monitoren. Målsettingen for 2025 er å imøtekomme oppdraget ved å kartlegge mulighetene for, samt påbegynne arbeidet med, å tillage en rapporteringsinstruks for kjønns spesifikk forskning. Det skal også jobbes med å få Kreftforeningen og Stiftelsen Dam til å bli med på å utvikle, samt innføre instruksene. De regionale helseforetakene rapporterer allerede på kjønnsvariabler i forskning og i 2024 ble et samarbeid innledet om å motta og publisere dette datagrunnlaget i monitoren. Monitoren publiserer allerede på kjønnsvariabler innen sykdomsbyrde, dette skal også opprettholdes med nye data fra Global Burden of Disease i 2025.

For å synliggjøre monitoren har nyhetsbrevet blitt sendt ut regelmessig i 2024, der følgere av brevet har fått oppdateringer om de nyeste datapublikasjonene. Målet er å opprettholde nyhetsbrevet gjennom 2025. For å øke synligheten av monitoren ytterligere vil det, i 2025, opprettes en LinkedIn-profil. Formålet er å fremme monitoren som en kilde til informasjon for ulike målgrupper ved å publisere figurer fra monitoren til dagsaktuelle saker. Med opprettelse av LinkedIn-profil er det også behov for en strategi for sosiale medier.

Vedlegg

- Vedlegg 1. Medlemmer av HelseOmsorg21-rådet 2024
- Vedlegg 2. HelseOmsorg21-rådets sekretariat 2023
- Vedlegg 3. Oversikt over HelseOmsorg21-rådets aktiviteter 2024

Vedlegg 1. Medlemmer av HelseOmsorg21-rådet 2024

Nytt råd:

- Per Morten Sandset (leder), Universitetet i Oslo, Oslo
- Arild Kristensen, Norwegian Smart Care Cluster (ny)
- Bjørn Egil Vikse, Helse Vest
- Esperanza Diaz, Folkehelseinstituttet og UiB, Bergen
- Guri Rørtveit, Folkehelseinstituttet, Oslo
- Ingrid Stenstadvold Ross, Kreftforeningen, Oslo
- Leif Rune Skymoene, Legemiddelindustriforeningen/LMI (ny)
- Lilly Ann Elvestad, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Oslo
- Magne Nicolaisen, Tromsø kommune (ny)
- Mari Trommald, Kommunesektorens organisasjon/KS (ny)
- Marte Kvittum Tangen, Norsk Forening for Allmenntmedisin (NFA), Tynset
- Pia Cecilie Bing-Jonsson, Universitetet i Sørøst-Norge (ny)
- Per Olav Østbyhaug, St. Olavs hospital (ny)
- Tarje Bjørgum, NHO, Abelia, Oslo
- Toril Hernes, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (ny)
- Øivind Enger, Sarsia, Bergen

Medlemmer til april 2024:

- Gro Jamtvedt, OsloMet, Oslo
- Kristin Weidemann Wieland, KS, Oslo. Vara: Monica Fossnes Petersson, KS, Oslo
- Siri Forsmo, NTNU, Trondheim
- Stein Olav Skrøvseth, Nasjonalt senter for e-helse-forskning, Tromsø
- Tom Christian Martinsen, St. Olavs hospital (til 15.7.2024)
- Veronika Barrabes, Novartis, Oslo
- Wenche Dehli, Trondheim kommune, Trondheim

Observatører

- Hjørdis Møller Sandborg, Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)
- Andre representanter fra HOD, Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet på *ad hoc*-basis
- Helen Brandstorp, Helsedirektoratet
- Sveinung Tornås, Helsedirektoratet

Vedlegg 2. HelseOmsorg21-rådets sekretariat 2023

Ansvar for HelseOmsorg21-rådets sekretariat er lagt til Norges forskningsråd og avdeling for Helse og offentlig sektor, ledet av avdelingsdirektør Ole Johan Borge.

Sekretariatet har i 2024 bestått av følgende medlemmer.

- Henrietta Blankson
- Tine Thorbjørnsen
- Karianne Solaas
- Katrine Rolid, HelseOmsorg21-monitor (til feb./mars 2024)
- Line Tangerås, HelseOmsorg21-monitor (fra feb./mars 2024)

Det har i tillegg blitt hentet inn ytterligere ressurser ved behov.

Vedlegg 3. Oversikt over HelseOmsorg21-rådets aktiviteter 2024

Høringsinnspill og uttalelser

- Høringsuttalelse til NOU 2024: 14 Med lov skal data deles, 9.12.2024
- Høringsinnspill til utdannings- og forskningskomiteen (Statsbudsjettet 2025), 22.10.2024
- Høringsinnspill til næringskomiteen (Statsbudsjettet 2025), 18.10.2024
- Høringsinnspill til helse- og omsorgskomiteen (Statsbudsjettet 2025), 15.10.2024
- Innspill til handlingsplanen for kliniske studier, 14.10.2024
- Innspill til oppfølging av veikartet for helsenæringen, 11.9.2024
- Innspill til industrimeldingen, 6.9.2024
- Innspill til Systemmeldingen, 30.4.2024
- Høringsinnspill til Nasjonal helse- og samhandlingsplan, 10.4.2024
- Brev til Helse- og omsorgsdepartementet om behov for bedre koordinering av oppfølgingen av Veikart for helsenæringen og eksportssatsingen, 8.4.2024
- Brev til Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet om økt bruk og tilgang til helsedata, 19.3.2024
- Innspill til Stortingsmelding om prioritering, 15.3.2024

Dialog med eksterne aktører

- Nasjonal nettverksgruppe for oral helse, Foredrag ved rådsleder: HelseOmsorg21-strategien, 17.4.24.
- NHO Geneos årskonferanse "Sammen om løsningene", Foredrag ved rådsleder: Fremtidsperspektiv for helsetjenester sett fra HelseOmsorg21-rådet, 23.5.24.
- Styremøte LMI, Innlegg ved rådsleder, 24.06.2024.
- Dialog med Folkehelseinstituttet om FHIs strategi for helsedata, 9.10.2024.
- Dialog med forskningsorganisasjoner, næringsliv og forvaltning om flaskehals for tilgang og bruk av helsedata, august og september 2024.
- Dialog med Helse- og omsorgsdepartementet om stortingsmeldingen om prioritering, 1.3.2024.
- Dialog med Oslo Science City m. fl. om oppfølging av arbeid rundt helsedata, desember 2024.
- Møte med politisk ledelse i Kunnskapsdepartementet om helsedata, 15.5.2024.
- Møte med politisk ledelse i Helse- og omsorgsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Kunnskapsdepartementet om helsedata, 6.09.2024.

Seminarer og arrangementer med HO21-rådet som arrangør/medarrangør

- Ti år med HelseOmsorg21-strategien – suksesshistorier og fremtidsblikk. Jubileumsseminar, Sentralen 25.11.2024.
- Dine og mine helsedata er nøkkelen til en bedre fremtid, hvorfor satser vi ikke mer på å bruke dem? Arendalsuka, 15.08.2024. Samarbeid med LMI og Kreftforeningen.
- Balansekunst – en helsetjeneste mellom bakker og berg. Arendalsuka, 14.08.2024
- Helsenæringen fra A til Å – slik lykkes vi med å realisere veikartet. Arendalsuka, 14.08.2024. Samarbeid med Veksthuset for verdiskaping, Universitetet i Oslo, Aleap, Health2B, Melanor, Norway Health Tech, Forskningsparken i Oslo, Oslo Science City, Oslo Cancer Cluster, The Life Science Cluster, Inven2.

Kronikker og medieoppslag

- Ti år med HelseOmsorg21: Hva har vi oppnådd, og hva blir viktig fremover? Kronikk i Dagens medisin av HelseOmsorg21-rådet ved rådsleder Per Morten Sandset, 18.10.2024.
- Tilgang på helsedata fremdeles agendakongen når HelseOmsorg21-stratgein fyller 10 år. Artikkel i MedWatch 25.11.2024.

Deltagelse av HelseOmsorg21 i eksterne utvalg

- Topplederforum for eksportsatsingen, rådsleder Per Morten Sandset er medlem.
- Prosjektstyret for eksportsatsingen på helseindustri, sekretariatet ved Tine Thorbjørnsen er observatør.